

Til Energi- og miljøkomiteen (energi-miljoe@stortinget.no)

Kopi: Klima- og miljøminister Tine Sundtoft

4.4. 2014

Ang. Dokument 8:23 S (2013-2014) Behandling av rovvilt

WWF, Naturvernforbundet og Foreningen våre rovdyr vil advare medlemmene i Energi- og miljøkomiteen mot å vedta forslagene som er framstilt i representantforslaget fra Senterpartiet (Dok 8:23 S). Det er vår oppfatning at stadig råere metoder blir tatt i bruk for å redusere antallet fredede rovdyr i Norge. Forslagene som er fremsatt av Senterpartiet vil ytterligere svekke dyrevelferden i norsk rovviltforvaltning, og er i stor grad gå på tvers av enigheten fra rovviltforliket i 2011.

Stortinget har vedtatt hvor mange rovdyr vi skal ha i Norge. Dette er mål som holder rovdyrbestandene i Norge på et eksistensminimum. Bestandsmålene er akkurat nådd for ulv og jerv, men de er likevel definert som henholdsvis kritisk truet og sterkt truet på Norsk rødliste over truede arter. Det gjør også den sterkt truede bjørnen, hvor vi er langt i fra å nå bestandsmålet om 13 ynglinger i året. Gaupa er definert som sårbar på rødlista. I tillegg er ulv, bjørn og jerv arter som er fredet. For å holde rovdyrbestandene nede tillater miljøforvaltningen kvotejakt (gaupe), lisensfelling, skadefelling og ekstraordinære uttak.

Forslaget fra Senterpartiet har som premiss at miljømyndighetene ikke har klart å regulere bestandene i tråd med rovviltforliket. Dette er ikke riktig. Tallene fra 2013 viser at jervebestandene er skutt ned slik at den nå ligger tett på bestandsmålet. Ulv ligger akkurat på bestandsmålet, mens gaupebestanden er skutt betydelig ned de siste årene og ligger nå under vedtatte bestandsmål.

Dyrevelferdsregler gjelder for all viltforvaltning, og felling av rovvilt burde ikke være noe unntak. Av dyreetiske grunner bedrives det for eksempel ikke jakt i yngletiden, fordi dyrene er særlig sårbare, og faren for å påføre etterlatte unger store lidelser er til stede.

Nå har Senterpartiet fremmet forslag i Stortinget om å tillate metoder som ytterligere svekker dyrevelferden. Energi- og miljøkomiteen har hele 12 enkeltforslag til behandling hvorav flere vil føre til en forråing av norsk rovviltforvaltning. De foresatte jakttidene og -metodene er i særdeles begrenset grad tillatt på andre dyr i norsk natur. Vi mener det er helt uakseptabelt at

de mest kritiske og minst etiske jaktmetoden ønskes innført på de sjeldneste og mest sårbare arter. Forslagene bidrar derfor ikke til "å alminneliggjøre rovdyr som jaktbare arter", slik rovdyrforliket forutsetter, men åpner for å etablere de mest ekstreme jaktmetodene på rovdyr. Dette vil også være en politikk som øker konfliktnivået.

Kommentarer til enkeltforslagene:

Forslag 1: Felling av jerv og bjørn

Lisensfellingsperioden på jerv starter i dag 10. september, mens forslagsstillerne ønsker seg 20. august. På denne tiden er jerveungene ennå avhengige av tispa. Jo tidligere lisensfellingsperioden starter, jo større sjanse er det for at unger som blir etterlatt ikke vil klare seg alene i fjellet. Gjennom sommeren blir jerveungene gradvis mer uavhengig av mor, men å skyve fram grensen øker sannsynlighet for sultedød. Det er ikke en skjebne vi mener det ikke er riktig å påføre dyr i norsk natur.

Forslagsstillerne ønsker å forlenge lisensfellingsperioden for bjørn til 1. november. Dette sammenfaller med tiden bjørnen går i hi. I denne perioden er bjørnen sårbar, den må bygge opp fettreserver, etablere hi og samtidig spare på ressursene den skal leve på i hiet gjennom vinteren. Av dyrevelferdshensyn slutter derfor fellingsperioden 15. oktober, slik at bjørnen skal få ro før snøen kommer og den skal kripe i hiet. En endring av dette vil svekke dyrevelferden og frarådes. Jakttidene for bjørn ble satt i roviltforliket og endringer av dette vil være i strid med forliket.

Forslag 2: Jakt på gaupe i yngletiden

Forslagsstillerne ønsker å utvide kvotejaktperioden på gaupe i Nord-Norge til 30. april. Målsetningen er å gjøre det lettere å holde gaupebestanden nede. Det er vanskelig å skjønne denne målsetningen ettersom vi i dag ligger under bestandsmålet for gaupe. Gaupa har sin parringstid i mars, og dagens jakttider (31. mars) griper derfor allerede inn i yngletiden. En ytterligere utvidelse av jakttiden vil gjøre situasjonen mye verre. Det er også til ettertanke at båndtvangen for hunder er fra 1. april for at viltet skal få fred i yngletiden. Denne freden må også komme truede rovdyr til del.

Forslag 3a: Jakt med jagende hund

Forslagsstillerne ønsker at lisensfelling av bjørn skal kunne skje ved hjelp av såkalt «løs på drevet halsende hund». Dette er en jaktform som påfører bjørnen store lidelser, fordi den fysiologisk ikke er tilpasset å bli jaget over lengre tid. Av dyrevelferdsmessige årsaker vil vi sterkt fraråde at slik jakt tillates.

Forslag 3b: Bruk av fastmontert lys ved åtejakt på jerv

Vi har ikke sett vurderinger av forslaget med hensyn på dyrevelferd, og ber om at forslaget utredes nøye før det eventuelt gjøres endringer på dette området.

Forslag 3c: Fangst i bås

Det er i dag tillatt å fange jerv og gaupe i bås som et ledd i kvotejakt eller lisensfelling. Fangst av ville dyr i bås er dyrevelferdsmessig svært vanskelig. Dyrene som blir fanget opplever stress, og dag stilles det krav om inspeksjon av båsen to ganger i døgnet. Senterpartiet ønsker å tillate bildeovervåking av båsene for å gjøre påkrevd oppsyn lettere for jegeren. Fangst av ville pattedyr i bås burde være en jaktform som var historie i Norge. Selv med dagens strenge praksis påføres dyrene unødig stor lidelse. En utvidelse av denne jaktformen er å gå i feil retning.

Forslag 3d: Bruk av snøskuter i båsfangst

Forslagsstillerne vil gjøre det lettere å få tillatelse til uttransport av åte til bås med snøskuter. Båsfangst er en fangstform som kan påføre dyr store lidelser, og som ikke burde vært tillatt på store pattedyr i Norge. Det er å gå i feil retning å gjøre denne fangsten lettere.

Forslag 3e: Bruk av lysforsterkende siktemidler ved åtejakt på jerv

Forslagsstillerne vil utrede bruk av lysforsterkende siktemidler ved åtejakt på jerv ut fra dyreetiske og sikkerhetsmessige hensyn. Bruk av kunstig lys er forbudt i etter viltloven og regulert gjennom Bern-konvensjonen, blant annet fordi faren for skadeskyting er stor. Det er en målsetning å alminneliggjøre rovviltforvaltningen sammenliknet med annen viltforvaltning. Bruk av lysforsterkende siktemidler vil være å gå i motsatt retning.

Forslag 4: Skadepotensiale

Forslagsstillerne ber regjeringen presisere at når det befinner seg rovdyr i prioriterte beiteområder i forkant av og i beitesesongen representerer de et skadepotensiale. En slik tolkning vil være i strid med rovviltforliket pkt. 2.2.19, som sier at det ikke skal være rovdyr som utgjør et skadepotensiale i prioriterte beiteområder og kalvingsområder for tamrein. Om det aktuelle rovdyret utgjør et skadepotensiale må bero på en konkret vurdering. Vi viser her til brev fra klima- og miljøminister Tine Sundtoft av 21. mars 2014 som også redegjør for våre forpliktelser i henhold til naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Sundtoft varslet også i brevet at hun ytterligere vil komme med en klargjøring på dette punktet. Hvis denne klargjøringen på noen måte innebærer at alle rovdyr som før og i beitesesongen befinner seg i et prioritert beiteområde automatisk skal avlives, vil dette være en betydelig svekkelse av norsk rovviltpolitikk i rovdyrenes disfavør, og klart i strid med rovviltforliket, naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen.

Forslag 5: Rovviltnemndenes myndighet og uttak av restkvote etter lisensfellingsperioden

Forslagsstillerne ber regjeringen presisere rovviltnemndenes myndighet til å vedta skadefellingskvoter. Myndigheten i rovviltsaker er omtalt i rovviltforliket og redegjort for i brev fra klima- og miljøminister Tine Sundtoft av 21. mars 2014. Skadefellingsperioden er fra 1. juni til 15. februar, men på grunn av at dyrene skal ha fred i parings- og yngleperioder gis det ikke skadefelling fra 15. februar til 1. juni. I denne perioden kan miljømyndighetene foreta ekstraordinære uttak. I rovviltforliket av 2011 slås det fast at det er Direktoratet for Naturforvaltning, nå Miljødirektoratet, som har myndigheten i disse sakene. Direktoratet skal gå

i drøfting med nemndene om slike tiltak, og nemndene kan ved eget initiativ gå i drøfting med direktoratet om for eksempel hiuttak av jerv (Punkt 2.2.5 i rovviltforliket).

Det er vanskelig å forstå hva forslagsstillerne egentlig ønsker å oppnå ved første del av punkt 5, all den tid at rovviltforliket er gjennomført på dette punktet, gjennom at drøftingsmøter med rovviltnemndene er regelmessig er avholdt. All myndighet og ansvar som i følge forliket skal legges til rovviltnemndene er gjennomført, derimot står det i forliket at de regionale bestandsmålene og den regionale forvaltningen skal evalueres innen 2016, jf. Punkt 2.1.9: *«2.1.9 Forlikspartnerne er enige om at den regionale forvaltningen og de regionale bestandsmålene av rovvilt skal evalueres innen fem år.»* Eventuelle myndighetsendringer utover de som eksplisitt er beskrevet i forliket, må betraktes som brudd på rovviltforliket.

Rovviltforlikets punkt 2.2.4 åpner for ekstraordinære uttak av rovvilt etter ordinær lisensfelling. Klima- og miljøminister Tine Sundtoft skriver i sitt brev til Stortinget av 21. mars 2014 at fra 2011 til og med 2013 er det gjennomført ekstraordinære uttak av 120 jerv, 8 bjørn og 3 ulv i Norge. Vår oppfatning er at miljømyndighetene i svært stor grad har overoppfyllt forliket. Disse ekstraordinære uttakene innbefatter uttak av jervemor og unger i hi, og felling av bjørn på sporsnø om våren, lenge før de eventuelt kan gjøre skade på sau. Både hiuttak og felling på sporsnø om våren er i strid med yngletidsfredning og dyreetisk svært problematisk. Dette punktet strider også mot en alminneliggjøring av rovviltforvaltningen.

Det er også slik at nemndene ofte setter høyere enn det som er faglig anbefalt. Og det er ikke slik at alle dyrene som det er gitt lisens på skal skytes. Lisenskvoten er en absolutt maksimalkvote. For alle andre viltarter er det slik at lav fellingsprosent i forhold til kvote er et signal om at kvotene har vært satt for høyt og må reduseres. Det kan ikke være motsatt prinsipp for rødlista og sterkt trua rovdyrarter.

Vi vil oppfordre medlemmene av Energi- og miljøkomiteen til å arbeide aktivt for å endre rovviltforliket på dette punktet, slik at praksisen med hiuttak og felling av bjørn på sporsnø om vinteren kan opphøre.

Forslag 6: Forslag om ekstraordinære uttak etter kvotejakt på gaupe

Forslagsstillerne vil at miljømyndighetene skal foreta ekstraordinære uttak av gaupe etter endt kvotejakt. Det er vanskelig å skjønne begrunnelsen for dette. Kvotejakt har vist seg svært effektiv i å regulere bestanden av gaupe, en bestande som er er betydelig redusert fra 92 ynglinger i 2009 til 59 ynglinger i 2013. Gaupebestanden ligger nå under bestandsmålet. Ekstraordinære uttak av gaupe etter endt kvotejakt vil gripe direkte inn i yngletiden av gaupe, og er svært negativt i forhold til dyrevelferd.

Forslag 7: Om estimat av bjørnebestanden

I henhold til rovviltforliket har Rovdata ansvaret for Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt. Rovdata er en uavhengig instans, administrativt underlagt Norsk Institutt for Naturforskning

(NINA). Metodene for estimering av bjørnebestanden er vitenskapelig fundert og bygger på innsamling av DNA. Rovdata bygger estimeringen av rovdyrbestandene på den enhver tid best tilgjengelig kunnskap. Vi har utover hva enkeltrepresentanter i Senterpartiet har uttrykt i valgkampsammenheng, ikke registrert uenigheter om estimatet av bjørnebestanden i Norge. Vi minner om at de fire store rovdyra er de artene i verden det er best detaljkunnskaper om når det gjelder bestandsstørrelse. Hvor mange bjørn, jerv, gaupe og ulv det til enhver tid er i Norge er et faglig spørsmål, og ikke en politisk vurdering. Vi har tillit til at Rovdata, som det mest kompetente organet i Norge, leverer bestandstall basert på best tilgjengelig kunnskap. Vi ber Energi- og miljøkomiteen si seg enige i dette i tråd med rovviltforliket.

Forslag 8: Om at uttak av jerv ikke utsettes til antallet registrerte ynglinger for inneværende sesong foreligger

Forslagets premiss medfører ikke riktighet og forslaget må forkastes, se brev fra Klima- og miljøminister Tine Sundtoft av 21. mars 2014.

Andre forhold

Representantforslaget fra Senterpartiet er ensidig negativt for rovdyrene og går i stor grad ut på å innføre uetiske metoder for lettere å avlive rovdyr. Mange av forslagene fra Senterpartiet innebærer en forråing av rovviltforvaltningen, der dyrevelferd og grunnleggende jaktprinsipper som yngletidsfredning og prinsippet om human avlivning tilleggs liten eller ingen vekt. Dette finner vi svært beklagelig. En alminneliggjøring av rovviltforvaltning i forhold til øvrig viltforvaltning tilsier selvsagt at det skal tas de samme dyrevelferdsmessige hensyn til rovvilt, som til vilt for øvrig. Noen av forslagene kan tendere mot implisitt å betrakte rovdyr som skadedyr. Det gjelder særlig forslag om å utvide gaupejakten langt inn i yngletidsfredningen, og gjøre fangst av jerv og gaupe med bås lettere.

Samtidig vil vi uttrykke stor forståelse overfor fortvilelsen dyreeiere som mister dyr på beite føler. Ca. over 112 000 sau forsvinner på beite hvert år. Det er store dyrelidelser knyttet til alle disse tapene. Rovdyrene står for ca. en fjerdedel, og det er viktig arbeid å få ned tap av dyr på beite, også de som er forårsaket av rovdyr. Det er likevel ikke riktig å begrunne dyrevelferdsmessige dårlige metoder med at rovdyr tar sau eller rein. Også rovdyr, som av sin natur lever av å ta livet av andre dyr i naturen, fortjener å bli omfattet av yngletidsfredning og generelle jaktprinsipper som human avlivning.

Vi minner også om følgende overordnede føringer som ligger i Stortingets vedtatte rovviltpolitikk og Norges internasjonale miljøpolitiske forpliktelser:

1. Fra rovviltforliket i 2004: «Den todelte målsettingen skal både sikre en levedyktig beitenæring og samtidig sikre de store rovdyrenes overlevelse i norsk natur». Og at "rovdyra skal forvaltes på en bærekraftig og økologisk måte" (Innst. S. nr. 174 (2003-2004)).

2. Prinsippene og forpliktelsene i henhold til Internasjonale forpliktelser, der bla.a. konvensjonen om biologisk mangfold og Bernkonvensjonen står fast og skal ligge til grunn for rovdyrforvaltningen.
3. Naturmangfoldlovens bestemmelser gjelder også for rovdyrforvaltningen. Her vil vi særlig vise til §§4-12, som omfatter mange sentrale forvaltningskrav som også gjelder for rovdyrforvaltningen.

Vi ønsker levedyktige bestander av rovdyr i norsk natur, og en forvaltning av rovvilt som bygger på de samme prinsippene som øvrig viltforvaltning i Norge. Mahatma Gandhi har sagt: *"En nasjons storhet og dens moralske framskritt kan måles etter hvordan den behandler sine dyr."* I rovviltforvaltningen har Norge langt igjen, og vi kan ikke være bekjent av å forvalte våre store rovdyr på randen av utryddelse, med metoder som påfører dyr unødig lidelse.

Vennlig hilsen

Arnodd Håpnes

Fagleder naturmangfold

Naturvernforbundet

Nina Jensen

Generalsekretær i WWF

Yngve Kvæbek

Foreningen våre Rovdyr